

Turun hallinto-oikeus

PL 32, 20101 Turku

turku.hao@oikeus.fi

ASIA: Tahkoluoto-Paakarit osayleiskaava YK0016

PRIDno-2019-4756

Valituksen tekijä:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Valituksen kohde

Tahkoluoto-Paakarit osayleiskaava hyväksyttiin 8.6.2026 Porin kaupunginvaltuuston kokouksessa. Haemme päätökseen alla eriteltyjä muutoksia.

1. Vaatimukset

1. Hallinto-oikeuden tulee kumota Porin kaupunginvaltuuston päätös hyväksyä YK0016 Tahkoluoto-Paakarit osayleiskaava kokonaisuudessaan lainvastaisena.
2. Toissijaisesti hallinto-oikeuden tulee kumota päätös ainakin niiltä osin kuin kaavassa osoitetaan Tahkoluodon edustan noin 96–100 hehtaarin merentäyttöalue, teollisuuden ja sataman laajentumisalueet, riskialueisiin liittyvät kaavaratkaisut sekä sellaiset aluevaraukset ja määräykset, jotka vaikuttavat loma-asumiseen, luonnonarvoihin, linnustoon, kulttuuriympäristöön, virkistyskäyttöön tai maanomistajien oikeuksiin.
3. Hallinto-oikeuden tulee kieltää päätöksen täytäntöönpano siltä osin kuin täytäntöönpano mahdollistaisi peruuttamattomia toimenpiteitä ennen valituksen ratkaisemista.
4. Asia tulee palauttaa Porin kaupungille uudelleen valmisteltavaksi siten, että kaavan vaikutukset selvitetään lain edellyttämällä tavalla, osallisille varataan tosiasiallinen mahdollisuus lausua olennaisesti muuttuneesta kaavaratkaisusta ja kaavaratkaisua arvioidaan suhteessa voimassa olevaan maakuntakaavaan, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sekä yleiskaavan sisältövaatimuksiin.
5. Erityisesti hallinto-oikeuden tulee kumota kaavan 400 kV sähkönsiirtoa ja saariston voimajohtoyhteyksiä koskevat ratkaisut siltä osin kuin ne mahdollistavat kolmen rinnakkaisen 400 kV voimajohdon rakentamisen saaristoon ilman riittäviä vaihtoehto-, ympäristö-, huoltovarmuus- ja toteutettavuusselvityksiä.

2. Tiivistelmä valituksen perusteista

Kaavapäätös on lainvastainen, koska kaavoitusprosessi, selvitykset, vaikutusten arviointi ja kaavaratkaisu eivät täytä alueidenkäyttölain vaatimuksia. Kaavassa mahdollistetaan poikkeuksellisen laaja merialueen täyttäminen ja teollisuus-/satamatoimintojen laajentaminen alueelle, jolla on merkittäviä luonto-, linnusto-, maisema-, kulttuuriympäristö-, virkistys- ja turvallisuusvaikutuksia. Kaavan selostuksesta ilmenee, että useita keskeisiä selvityksiä on valmistunut vasta kaavaproessin myöhäisessä vaiheessa ja että kaavaratkaisua on olennaisesti kehitetty niiden ja palautteen perusteella. Tällöin osallisilla on tullut olla tosiasiallinen mahdollisuus arvioida muuttunutta kokonaisratkaisua ja sen vaikutuksia.

Valituksen keskeiset perusteet ovat: 1) vaikutusten selvittäminen on ollut puutteellista ja osin jälkikäteistä, 2) kaavaratkaisu on olennaisesti muuttunut ilman riittävää uudelleen nähtäville asettamista, 3) mereentäyttöalueen ympäristö-, luonto-, linnusto-, meriympäristö-, virtaus-, sedimentti-, melu-, liikenne- ja turvallisuusvaikutuksia ei ole arvioitu kokonaisuutena riittävällä varmuudella, 4) kaavan suhde maakuntakaavaan ja valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on epäselvä, 5) kaavamääräykset eivät riittävästi ehkäise ympäristöhaittoja, suuronnettomuusriskejä tai kohtuuttomia haittoja maanomistajille ja muille oikeudenhaltijoille, ja 6) kaava ei riittävällä tavalla turvaa luonnonarvoja, linnustoa, kulttuuriympäristöä, maisemaa ja virkistyskäyttöä.

Lisäksi valitus kohdistuu kaavan sähkönsiirtoa koskeviin ratkaisuihin. Kaava-aineiston perusteella 400 kV voimajohtojen sijoittamista saaristoon on käsitelty puutteellisesti suhteessa vesipuitedirektiivin heikentämiskieltoon, sähkönsiirron tekniseen toteutettavuuteen, huoltovarmuuteen, kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyyn, maisemavaikutuksiin, maanomistajien asemaan sekä vaihtoehtoisten ratkaisujen, kuten maakaapeloinnin, tarkasteluun.

3. Sovellettavat oikeusohjeet

Alueidenkäyttölain 1 §:n mukaan lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö siten, että luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle, edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys sekä turvataan osallistumismahdollisuudet, suunnittelun laatu, vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus ja avoin tiedottaminen. Lain 5 §:ssä säädetään alueiden käytön suunnittelun tavoitteista, 6 §:ssä vuorovaikutuksesta ja kaavoituksesta tiedottamisesta sekä 9 §:ssä vaikutusten selvittämisestä kaavaa laadittaessa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen merkittävät vaikutukset siinä laajuudessa kuin kaavan tehtävä ja vaikutukset edellyttävät.

Yleiskaavan tarkoituksesta säädetään alueidenkäyttölain 35 §:ssä ja yleiskaavan sisältövaatimuksista 39 §:ssä. Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon muun muassa yhdyskuntarakenteen toimivuus, ekologinen kestävyys, asumisen tarpeet, palveluiden saatavuus, liikenteen ja teknisen huollon tarkoituksenmukainen järjestäminen, turvallinen ja terveellinen elinympäristö, kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset, ympäristöhaittojen vähentäminen, rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Saman pykälän mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Lisäksi maakuntakaavan huomioon ottamisesta ja ohjausvaikutuksesta seuraa alueidenkäyttölain 32 §:stä ja 39 §:n 1 momentista, ja yleiskaavan käyttämisestä rakentamisluvan perusteena säädetään alueidenkäyttölain 44 §:ssä sekä ranta-alueiden osalta 72 §:ssä.

Kaavan lainmukaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kaikki ne ratkaisut ja vaikutukset, jotka kaava sellaisenaan tai myöhemmän yksityiskohtaisemman suunnittelun ohjausvaikutuksen kautta mahdollistaa. Jos yleiskaava mahdollistaa merkittäviä hankkeita tai sitoo myöhempää päätöksentekoa, vaikutusselvitysten on oltava sitä vastaavasti riittäviä jo yleiskaavavaiheessa.

Luonnonarvojen osalta huomioon on otettava luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §:n tavoitteet luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta sekä luonnonsuojelulain 64 §:n suojeltuja luontotyypppejä koskeva hävittämis- ja heikentämiskielto rajauspäättöksen jälkeen. Rauhoitettujen lajien osalta merkityksellisiä ovat luonnonsuojelulain lajisuojelua koskevat säännökset, erityisesti rauhoitettujen eläinten ja kasvien vahingoittamista ja hävittämistä koskevat kiellot. Vesitaloushankkeiden, kuten ruoppauksen, täytön ja vesialueen muuttamisen osalta sovellettavaksi tulevat vesilain (587/2011) 1 luvun 1 ja 2 § sekä 3 luvun luvanvaraisuutta koskevat säännökset, joiden perusteella vesistöä, vesiympäristöä tai vesialueen käyttöä muuttavat hankkeet edellyttävät asianmukaista lupaharkintaa.

Näiden oikeusohjeiden merkitys tässä asiassa on se, että kaavan lainmukaisuutta ei voida arvioida pelkästään sen perusteella, että kaavassa on viitattu myöhempiin lupa- tai toteuttamisvaiheisiin. Kun osayleiskaava osoittaa laajan mereentäyttöalueen, satama- ja teollisuustoimintojen laajentumisen sekä suuronnettomuusriskeihin liittyviä aluevarauksia, kaava itsessään luo oikeudellisen ja suunnittelullisen perustan myöhemmälle toteutukselle. Siksi alueidenkäyttölain 9 §:n mukaiset selvitykset ja 39 §:n mukainen sisältövaatimusten arviointi on tehtävä jo kaavan hyväksymisvaiheessa niin kattavasti, että päätöksentekijä, viranomaiset ja osalliset voivat arvioida kaavaratkaisun olennaiset vaikutukset kokonaisuutena.

Alueidenkäyttölain 6 §:n vuorovaikutusvaatimus ja 9 §:n selvitysvelvollisuus muodostavat kokonaisuuden: osallisille on annettava mahdollisuus lausua nimenomaan niistä tiedoista ja vaikutusarvioinneista, joiden perusteella kaavaratkaisu tehdään. Jos keskeiset selvitykset, kuten mereentäyttöalueen vaikutusten arviointi, sedimentti-, virtaus-, geotekniset, linnusto- ja liikenneselvitykset tai niiden perusteella tehtyt johtopäätökset ovat valmistuneet vasta kaavaprosessin loppuvaiheessa, osallistuminen ei ole voinut kohdistua kaavan todelliseen vaikutussisältöön. Tällöin menettelyvirhe ei ole muodollinen vaan liittyy suoraan siihen, onko kaavan vaikutukset selvitetty ja punnittu lain edellyttämällä tavalla.

Alueidenkäyttölain 39 §:n sisältövaatimuksia on tässä tapauksessa sovellettava korostuneen tiukasti, koska kaava mahdollistaa pysyviä ja vaikeasti palautettavia muutoksia meriympäristöön, rantavyöhykkeeseen, linnuston levähdysalueisiin, luontotyypppeihin, maisemaan, loma-asumisen olosuhteisiin ja alueen turvallisuuteen. Ekologisen kestävyys, luonnonarvojen vaalimisen, ympäristöhaittojen vähentämisen sekä turvallisen ja terveellisen elinympäristön vaatimukset eivät täyty sillä, että haittoja kuvataan yleisellä tasolla tai jätetään niiden tarkempi ratkaiseminen myöhempiin lupamenettelyihin. Yleiskaavan tulee osoittaa, että keskenään ristiriitaiset maankäyttötarpeet on aidosti sovitettu yhteen ja että haittojen ehkäisyyn on annettu riittävän täsmälliset ja velvoittavat kaavamääräykset.

Maakuntakaavan ohjausvaikutusta koskevat säännökset ovat olennaisia erityisesti siksi, että kaavassa ratkaistaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävä satama- ja teollisuusalueen laajentuminen merelle. Jos maakuntakaavatasolla mereentäyttöalueen osoittaminen on vielä selvitysten varassa tai keskeinen alue on maakuntakaavassa selvitysalueena, yleiskaavassa ei voida sivuuttaa tätä epävarmuutta. Yleiskaavan tulee osoittaa, että ratkaisu on yhteensopiva voimassa olevan maakuntakaavan kanssa ja ettei yleiskaavalla tosiasiallisesti ratkaista maakuntakaavalle kuuluvaa merkittävää alueidenkäyttökysymystä ilman riittävää ylemmän tason ohjausta.

Luonnonsuojelulain ja vesilain säännöksiin viittaaminen on tarpeen, koska kaavaratkaisu voi jo yleiskaavavaiheessa vaarantaa sellaisia arvoja, joiden suojelu ei saa jäädä epävarman myöhemmän

harkinnan varaan. Jos kaava mahdollistaa aluevarauksia tai rakentamista suojeltujen luontotyyppien, uhanalaisten lajien elinympäristöjen, linnustollisesti tärkeiden alueiden tai vedenalaisen luonnon läheisyydessä, kaavan tulee sisältää riittävät selvitykset ja määräykset haittojen estämiseksi. Vesilain mukainen myöhempi lupamenettely ei poista kaavoittajan velvollisuutta arvioida jo kaavassa, onko laaja merialueen täyttäminen alueidenkäytöllisesti hyväksyttävää ja voidaanko sen vaikutukset sovittaa yhteen kaavan muiden tavoitteiden kanssa.

Sähkönsiirtoa koskeissa ratkaisuissa on lisäksi otettava huomioon EU:n vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) heikentämiskielto sekä EU-tuomioistuimen Weser-ratkaisussa (C-461/13) vahvistettu periaate, jonka mukaan pintavesimuodostelman tilan heikentyminen voi olla kiellettyä jo yhden laadullisen tekijän heikentyessä. Jos sähkönsiirron toteuttaminen saaristossa edellyttää ruoppauksia, vedenalaisia rakenteita, meripylväiden perustuksia tai merenpohjan muokkausta, vaikutukset vesimuodostelman tilaan on arvioitava riittävästi jo kaavavaiheessa.

Sähköjärjestelmä kuuluu myös yhteiskunnan kannalta kriittiseen infrastruktuuriin. Tämän vuoksi kaavassa olisi tullut arvioida sähkönsiirtoyhteyksien sijoittamista huoltovarmuuden, häiriönsietokyvyn, huoltoreittien, luonnonolosuhteiden, merivesitulvien, jääkuormien, kelirikon ja riskien kasautumisen näkökulmasta. Pelkkä yleisluonteinen viittaus myöhempään suunnitteluun ei riitä, jos yleiskaava jo osoittaa sähkönsiirtoyhteyden sijainnin ja ohjaa myöhempää toteutusta.

4. Kaavoitusprosessin virheet

4.1 Kaavaratkaisu on muuttunut olennaisesti prosessin aikana

Kaavaselostuksen mukaan osayleiskaava tuli vireille vuonna 2015, ensimmäinen kaavaluonnos oli nähtävillä vuonna 2020 ja uusi luonnos vuonna 2025. Tämän jälkeen valmistuivat täyttömaan selvitykset ja vaikutusten arviointi, ja kaavaratkaisua kehitettiin palautteen ja vaikutusten arvioinnin pohjalta ehdotukseksi. Kun keskeiset selvitykset ja vaikutusten arviointi ovat valmistuneet vasta kaavaprosessin loppuvaiheessa ja kaavaratkaisua on niiden perusteella kehitetty, kyse ei ole vähäisestä täsmennyksestä vaan kaavan sisältöön ja vaikutuksiin olennaisesti vaikuttavasta muutoksesta.

Osallisille ei voida katsoa varatun riittävää ja todellista mahdollisuutta lausua kaavan lopullisista vaikutuksista, jos ratkaiseva vaikutusarviointi, kuten mereentäyttöalueen rakentamisen vaikutukset, sedimentti-, geotekniikka-, virtaus-, liikenne- ja lintuselvitykset sekä niihin perustuvat kaavaratkaisun muutokset ovat olleet käytettävissä vasta sen jälkeen, kun osallistumisen kannalta keskeiset vaiheet ovat jo päättyneet. Menettely on ollut vuorovaikutuksen ja avoimen tiedottamisen vaatimusten vastainen.

4.2 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma ei ole kattanut lopullisen kaavaratkaisun vaikutuksia

Kaavan vireilletulosta on kulunut yli kymmenen vuotta. Tänä aikana kaava-alueen rajausta, suunnittelutavoitteita, teollisuuden luonnetta, merituulivoimaan ja energiainfrastruktuuriin liittyvät hankkeet, kemikaalisataman ja puhtaan siirtymän teollisuuden kehitysnäkymät sekä mereentäyttöalue ovat muuttaneet suunnittelutilannetta olennaisesti. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman on tullut vastata lopullista suunnittelutehtävää ja sen merkittäviä vaikutuksia. Jos OAS ei ole kattanut lopullista, noin 96–100 hehtaarin mereentäyttöä ja siihen liittyviä kokonaisvaikutuksia, valmistelu on ollut puutteellista.

4.3 Keskeisiä selvityksiä ei ole asetettu osallisten arvioitavaksi riittävän varhain

Kaavaselostuksen selvitysluettelon perusteella mereentäyttöalueeseen liittyviä olennaisia selvityksiä on laadittu vuosina 2023–2026. Näihin kuuluvat muun muassa levähtäjälaskennat, vedenalaisen riuttaluonnon selvitys, mereentäyttöalueen esiselvitys, sedimenttitutkimukset, geotekniset selvitykset, virtausmallinnus sekä täyttömaahankkeiden liikenteellisten vaikutusten arviointi. Nämä ovat kaavan lainmukaisuuden kannalta keskeisiä selvityksiä, koska kaava nimenomaan mahdollistaa laajan merialueen muuttamisen maa-alueeksi ja satama-/teollisuustoimintojen laajentamisen. Jos selvitykset eivät ole olleet osallisten käytettävissä riittävän ajoissa ja ymmärrettävässä muodossa, vuorovaikutus on jäänyt näennäiseksi.

5. Selvitysten ja vaikutusten arvioinnin puutteet

5.1 Mereentäyttöalueen vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi kokonaisuutena

Kaavassa osoitetaan Tahkoluodon edustalle merkittävä, noin 96–100 hehtaarin merialueen täyttöön perustuva laajentumisalue. Tällainen ratkaisu muuttaa pysyvästi merialuetta, rantavyöhykettä, veden virtausolosuhteita, sedimenttien käyttäytymistä, vedenalaista luontoa, linnuston levähdys- ja ruokailualueita, maisemaa, kalastusta, vesiliikennettä, virkistyskäyttöä ja alueen riskiprofiilia. Vaikutuksia ei voida arvioida yksittäisten erillisselvitysten varassa ilman selkeää kokonaisarviota, jossa tarkastellaan myös yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.

Kaavaselostuksessa todetaan, että täyttömaa-alueen selvitykset ja vaikutusten arvioinnit ovat valmistuneet vasta prosessin myöhäisessä vaiheessa. Hallinto-oikeuden tulee arvioida, onko kaavan hyväksymishetkellä ollut käytettävissä sellainen luotettava, kokonaisvaltainen ja vaihtoehtoja vertaileva vaikutusarviointi, jonka perusteella voidaan päättää näin laajasta ja peruuttamattomasta merialueen muuttamisesta. Valittajan käsityksen mukaan näin ei ole.

5.2 Linnustoon kohdistuvia vaikutuksia on vähätelty

Kaavaselostuksen mukaan kaava-alueen länsipuolelle sijoittuu maakunnallisesti arvokas lintualue, ja mereentäyttöaluetta on suunniteltu osittain tämän MAALI-alueen päälle. Vaikka kaavaselostuksessa todetaan mereentäyttöalueen käsittävän noin yhden prosentin laajasta MAALI-alueesta, prosenttiosuus ei yksin osoita vaikutusten vähäisyyttä. Lintujen kannalta ratkaisevaa on alueen toiminnallinen merkitys levähdys-, ruokailu- ja suojapaikkana sekä sen sijainti suhteessa muuttoreitteihin, karikkoihin, matalikkoihin ja häiriölähteisiin.

Selostuksessa todetaan, että Sonkikivien ympäristö on levähtävälle linnustolle merkittävin alue ja että keväisin linnut leviävät laajemmalle. Tällaiset havainnot puoltavat varovaisuusperiaatteen mukaista tarkempaa vaikutusarviointia, eivät sitä, että vaikutukset sivuutetaan korkeintaan kohtalaisina. Kaavaratkaisu ei osoita riittäviä määräyksiä, joilla turvattaisiin linnuston kannalta tärkeiden alueiden säilyminen, häiriön ehkäisy ja rakentamisen ajoittaminen linnuston kannalta haitattomasti.

5.3 Luontoarvojen suojaaminen on jätetty osin epävarmojen myöhempien ratkaisujen varaan

Kaava-alueella on kaavaselostuksen mukaan erittäin uhanalaisia ja vaarantuneita luontotyypppejä, luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia luontotyypppejä, maankohoamisrannikon sukkessioketjuja, tervaleppämetsiä, arvokkaita lehtoalueita, Tahkoluodon keto sekä uhanalaisen kolmitäplähitukoin elinympäristöjä. Kaavassa on samalla tunnistettu useita alueita, joihin kohdistuu teollisuuden, energiainfrastruktuurin, vetyputken, sataman ja liikennejärjestelyjen maankäyttöpainetta.

Kaava ei saa jättää luonnonarvojen turvaamista epävarmojen myöhempien lupien, siirtosuunnitelmien, hoitosuunnitelmien tai kompensatiotyyppisten toimenpiteiden varaan, jos yleiskaava jo ratkaisee alueiden käyttötarkoituksen ja mahdollistaa arvojen heikentymisen. Erityisesti luontotyyppien, uhanalaisten lajien ja maankohoamisrannikon sukkessioketjujen osalta kaavamääräysten tulee olla täsmällisiä, velvoittavia ja vaikutuksiltaan riittäviä.

5.4 Turvallisuus- ja suuronnettomuusriskien arviointi on riittämätöntä yleiskaavan ohjausvaikutukseen nähden

Kaavassa varaudutaan kemianteollisuuden, kemikaalisataman, energiainfrastruktuurin ja suuronnettomuusvaarallisten toimintojen kasvuun. Selostuksen mukaan alueelle osoitetaan riskiraja ja 1,5 kilometrin Seveso III -direktiivin mukainen konsultointivyöhyke. Konsultointivyöhyke ei kuitenkaan itsessään ehkäise onnettomuusvaaraa eikä osoita, että eri toimintojen yhteisriskit, dominoefektit, evakuointi, pelastustiet, varaväylät, loma-asutuksen turvallisuus, Parkkiluodon vakituinen asuminen ja saariston käyttö olisivat tulleet yleiskaavatasolla riittävästi ratkaistuiksi.

Yleiskaavan tulee luoda edellytykset turvalliselle ja terveelliselle elinympäristölle. Kun kaava samanaikaisesti säilyttää loma-asutusta, osoittaa virkistys- ja suojelualueita sekä mahdollistaa kemianteollisuuden ja satamatoimintojen laajentamisen, turvallisuusvaikutukset on arvioitava kokonaisuutena ja kaavamääräyksiin on varmistettava, ettei alueiden yhteensovittaminen jää myöhempään tapauskohtaiseen harkintaan.

5.5 Liikenne-, melu- ja värinävaikutusten yhteisvaikutukset ovat epäselvät

Kaavassa varaudutaan sataman, teollisuuden, energiantuotannon, merituulivoiman sähkönsiirron, mahdollisen vetyinfrastruktuurin ja mereentäyttöalueen rakentamisen kasvuun. Nämä kaikki lisäävät rakentamisvaiheen ja käyttövaiheen liikennettä, raskasta liikennettä, melua, värinää, pölyä ja häiriöitä. Selostuksessa todetaan, että rakentamishankkeet ja mereentäyttö työllistävät vuosiksi maansiirto- ja rakennusammattilaisia alihankintaketjuineen. Tämä tarkoittaa samalla pitkäkestoisia liikenne- ja ympäristövaikutuksia, joita ei saa arvioida vain nykytilanteen tai yksittäisten hankkeiden perusteella.

Kaavamääräysten tulee osoittaa, miten melualueet, värinä, liikenneturvallisuus, kevyen liikenteen yhteydet, varaväylät, pelastustiet ja saariston saavutettavuus ratkaistaan. Pelkkä toteamus siitä, että melutason ylitys olisi vähäinen tai että teollisuus kehittyisi vähemmän meluavaan suuntaan, ei ole riittävä oikeudellinen tai tekninen peruste, kun kaava samalla mahdollistaa merkittävää uutta teollista toimintaa.

5.6 Sähkön siirron vaikutusarviointi ja vaihtoehtotarkastelu ovat puutteellisia

Kaavassa mahdollistetaan 400 kV sähkön siirtoyhteyksiä saaristoalueelle tavalla, jonka vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi. Saaristoon sijoittuvat voimajohdot voivat edellyttää meripylväiden perustuksia, ruoppausta, vedenalaisia rakenteita, huoltoreittejä ja merenpohjan muokkausta. Näillä toimilla voi olla vaikutuksia veden laatuun, kiintoainekuormitukseen, haitta-aineiden vapautumiseen, virtausolosuhteisiin, linnustoon, maisemaan, vesiliikenteeseen, virkistyskäyttöön ja maanomistajien asemaan.

Kaava-aineistossa ei ole osoitettu, että 400 kV sähkön siirron kaikki toteuttamiskelpoiset vaihtoehdot olisi arvioitu. Erityisesti maakaapeloinnin ja muiden sähkön siirtovaihtoehtojen poisrajaaminen ilman riittävää teknistä, ympäristöllistä ja oikeudellista perustelua on ongelmallista. Kustannusperusteinen tarkastelu ei yksin riitä, jos vaihtoehdolla voi olla olennaisesti erilaiset vaikutukset saariston luonto-, maisema-, virkistys- ja maanomistajaolosuhteisiin.

Lisäksi kaava-aineistossa esitetyt arviot voimajohtojen rakentamistavoista, kustannuksista ja teknisestä toteutuksesta rinnastavat virheellisesti erilaisia sähkön siirtojärjestelmiä. Ulkomereltä Tahkoluotoon toteutettava sähkön siirto ja Tahkoluodosta mantereelle kulkeva sähkön siirto ovat teknisesti, ympäristövaikutuksiltaan ja maankäytöllisesti eri kysymyksiä. Niitä ei voida käsitellä yhtenäisenä ratkaisuna ilman yksilöityä vaikutusarviointia.

Kaava-aineistossa esitetty mitoitus ei myöskään riittävästi kuvaa voimajohtopylväiden korkeuksia, johtokäytävän leveyttä, varoalueita eikä kolmen rinnakkaisen 400 kV voimajohdon yhteisvaikutuksia avoimessa saaristomaisemassa. Tahkoluoto Offshore Oy:n YVA-aineistossa pylväiden korkeudeksi on arvioitu noin 85 metriä merenpinnan yläpuolella, mikä osoittaa vaikutusten maisemallisen ja maankäytöllisen merkittävyyden.

6. Kaavan sisältövaatimusten vastaisuus

6.1 Ekologinen kestävyys ja luonnonarvojen vaaliminen eivät toteudu

Kaavan keskeinen ratkaisu perustuu merialueen täyttämiseen ja teollisuus-/satamatoimintojen laajentamiseen alueelle, jolla on tunnistettu merkittäviä luonto- ja linnustoarvoja. Kaava ei osoita, että ratkaisu olisi ekologisesti kestävä tai että vähemmän haitallisia vaihtoehtoja olisi selvitetty ja vertailtu riittävästi. Laaja mereentäyttö on vaikutuksiltaan peruuttamaton, eikä sen hyväksyttävyyttä voida perustella yksinomaan elinkeinoelämän kehittämistarpeilla.

6.2 Terveellinen ja turvallinen elinympäristö ei ole riittävästi turvattu

Kaava pyrkii sovittamaan yhteen kemikaalisataman, kemianteollisuuden, suuronnettomuusvaaralliset toiminnot, loma-asutuksen, vakituisen asumisen, virkistyskäytön ja arvokkaat luontoalueet. Selostuksen perusteella alueella on jo nykyisin melu-, päästö- ja turvallisuushaittoja, ja kaava mahdollistaa niiden vaikutuspiirin laajenemisen. Kaavaratkaisu ei riittäväällä tavalla osoita, miten asukkaiden, loma-asukkaiden, saariston käyttäjien ja virkistyskäyttäjien turvallisuus ja terveelliset olosuhteet varmistetaan.

6.3 Maanomistajille ja oikeudenhaltijoille aiheutuva haitta on kohtuuton tai puutteellisesti arvioitu

Kaava muuttaa alueiden käyttötarkoituksia ja oikeudellista asemaa tavalla, joka vaikuttaa maanomistajiin, vuokraoikeuden haltijoihin, loma-asutukseen, rakennuspaikkoihin ja olemassa oleviin käyttömuotoihin. Selostuksessa viitataan muun muassa Tahkoluodon kylän asumisen poistamiseen, rakennuspaikkojen osoittamiseen suojaviheralueeksi sekä nykyisen loma-asutuksen säilyttämiseen rajoitetulla tavalla. Kaavan vaikutuksia yksittäisiin oikeudenhaltijoihin ei ole arvioitu riittävän konkreettisesti, eikä kaava osoita, ettei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa.

6.4 Maakuntakaavan ohjausvaikutus ja ylemmät tavoitteet ovat epäselviä

6.5 Sähkönsiirtoa koskevat ratkaisut eivät täytä yleiskaavan sisältövaatimuksia

Yleiskaavan sisältövaatimusten näkökulmasta sähkönsiirto ratkaisuja ei ole sovitettu riittävästi yhteen saariston luonnonarvojen, maiseman, virkistyskäytön, loma-asutuksen, vesialueiden tilan, maanomistajien oikeuksien eikä teknisen huoltovarmuuden kanssa. Kaava ei osoita, että 400 kV voimajohtojen sijoittaminen saaristoon olisi ekologisesti, sosiaalisesti ja teknisesti kestävä tai että ratkaisu olisi vähiten haitallinen käytettävissä olevista vaihtoehdoista.

Kaavaselostuksen perusteella voimassa olevassa maakuntakaavassa Tahkoluotoon kohdistuu satama-, energia-, teollisuus-, liikenne- ja suojelumerkintöjä sekä kehittämisen kohdealueita. Samalla kaavaselostuksessa todetaan, että maakuntakaava 2050:n luonnoksessa Tahkoluodon teollisuusalue on osoitettu selvitysalueena ja että mereentäyttöalueen selvitysten tulokset vaikuttavat siihen, merkitäänkö alue maakuntakaavaan. Tämä osoittaa, että yleiskaava etenee osin ennen maakuntakaavatason ratkaisua ja pyrkii käytännössä ratkaisemaan maakunnallisesti merkittävän merialueen täytön ja sataman laajentamisen. Tällainen ratkaisu edellyttää erityisen huolellista maakuntakaavan ohjausvaikutuksen ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden arviointia.

7. Erityiset valitusperusteet osa-alueittain

7.1 Mereentäyttöalue

Mereentäyttöalue on kaavan merkittävin uusi aluevaraus ja vaikutuksiltaan peruuttamaton. Valittaja katsoo, että aluevaraus tulee kumota, koska sen tarve, vaihtoehdot, vaikutukset ja yhteisvaikutukset on selvitetty puutteellisesti. Kaavassa ei ole riittävästi osoitettu, miksi teollisuuden ja sataman kehittäminen edellyttää juuri kyseistä laajuutta, sijaintia ja toteuttamistapaa, eikä sitä, miten haitat meriympäristölle, linnustolle, virtausolosuhteille, sedimentille, maisemalle ja virkistyskäytölle ehkäistään.

7.2 Luonnonsuojelu ja luontotyytit

Kaava-alueella esiintyy useita luonnonsuojelullisesti merkittäviä kohteita, kuten Tahkoluodon keto, tervaleppämetsät, lehdot, maankohoamisrannikon sukkessioketjut, linnustollisesti arvokkaat alueet sekä uhanalaisen kolmitäplähitukoin elinympäristöjä. Kaavan määräykset eivät ole riittävän täsmällisiä turvaamaan näitä arvoja, kun alueelle samanaikaisesti osoitetaan merkittävää teollista ja infrastruktuurista maankäyttöpainetta.

7.3 Kulttuuriympäristö ja arkeologiset kohteet

Kaavaselistuksessa tunnustetaan arvokkaita kalastajatilakokonaisuuksia, Parkkiluodon rakennettu ympäristö, Tahkoluodon kylätontin muinaisjäännös, Kappelinluodon valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde sekä vedenalainen kulttuuriperintö, kuten Saturn-hylky. Kaavan tulee turvata näiden arvojen säilyminen myös suhteessa lisääntyvään teolliseen toimintaan, liikenteeseen, meluun, tärinään, turvallisuusjärjestelyihin ja mahdollisiin rakentamispaineisiin. Valittajan käsityksen mukaan kaavamääräykset eivät tältä osin ole riittävän suojaavia.

7.4 Loma-asuminen, virkistys ja saariston käyttö

7.5 Sähkönsiirto ja 400 kV voimajohdot

Sähkönsiirtoa koskevat kaavaratkaisut tulee kumota, koska niiden vaikutuksia saaristoalueeseen ei ole selvitetty riittävästi. Erityisesti kolmen rinnakkaisen 400 kV voimajohdon sijoittaminen samaan saaristovyöhykkeeseen muodostaa merkittävän ympäristö-, maisema-, huoltovarmuus- ja riskikeskittymän, jonka vaikutukset tulee arvioida kokonaisuutena ennen kaavan hyväksymistä.

Kaava-aineistossa esitetään myös väitteitä, joiden mukaan aiempi 1970-luvulla rakennettu 400 kV voimajohto olisi osa saaristomaisemaa. Tällainen perustelu ei osoita uuden tai laajentuvan voimajohtoratkaisun hyväksyttävyyttä. Aiemmin toteutettu voimajohto ei poista velvollisuutta arvioida uuden kaavaratkaisun vaikutukset nykyisen lainsäädännön, osallistumisvaatimusten, ympäristövaikutusten ja maanomistajien oikeuksien näkökulmasta.

Kaava-aineistossa viitataan lisäksi kaupallisten toimijoiden hankkeisiin ja suunnitelmiin tavalla, joka antaa vaikutelman hankkeiden toteutumisesta tai teknisestä ratkaisusta ennen kuin niitä koskevat YVA-, lupa- ja vaihtoehtotarkastelut ovat valmistuneet. Esimerkiksi Kolpanlahden sähkönsiirtoratkaisuihin viittaaminen Tahkoluoto–Paakarit-osayleiskaavassa on ongelmallista, jos kyseinen alue ei kuulu kaava-alueeseen tai jos hankkeiden suunnittelu ja YVA-menettely ovat keskeneräisiä tai keskeytyneitä.

Kaava säilyttää saariston nykyistä loma-asutusta, mutta samalla lisää alueen teollista kuormitusta, riskitasoa, melua, liikennettä ja ympäristöhäiriöitä. Osayleiskaavan tulee turvata virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ja loma-asutuksen tosiasialliset käyttöedellytykset. Kaavaselistus ei riittävästi osoita, että saariston loma-asuminen ja virkistyskäyttö säilyisivät terveellisinä, turvallisina ja tarkoituksenmukaisina kaavan toteutuessa täydessä laajuudessaan.

8. Täytäntöönpanon kieltäminen

Valittaja pyytää hallinto-oikeutta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain täytäntöönpanon kieltämisestä tai keskeyttämisestä koskevien säännösten nojalla kieltämään kaavapäätöksen täytäntöönpanon siltä osin kuin päätöksen nojalla voitaisiin ryhtyä mereentäyttöalueen, sataman laajentumisen, teollisuusalueiden toteuttamisen, luonnonarvoja heikentävien toimenpiteiden tai muiden peruuttamattomien muutosten valmisteluun tai toteuttamiseen ennen asian lainvoimaista ratkaisemista. Täytäntöönpanonkielto on tarpeen, koska kaavan toteuttaminen voi aiheuttaa meriympäristölle, linnustolle, luontotyypeille, kulttuuriympäristölle ja maanomistajien oikeuksille vahinkoa, jota ei voida myöhemmin tehokkaasti korjata.

Täytäntöönpanonkiellon edellytyksiä puoltavat erityisesti vaikutusten peruuttamattomuus ja valituksen kohteena olevien virheiden luonne. Mereentäyttöön, ruoppaukseen, pengerrykseen, luontoalueiden

muuttamiseen, satama- ja teollisuusalueiden valmisteluun tai muihin vastaaviin toimenpiteisiin ryhtyminen voisi muuttaa alueen olosuhteita ennen kuin hallinto-oikeus on arvioinut kaavan lainmukaisuuden. Jos valitus myöhemmin hyväksyttäisiin, jo toteutettuja fyysisiä muutoksia ei voitaisi välttämättä palauttaa ennalleen. Tämän vuoksi täytäntöönpanon kieltäminen on tarpeen oikeussuojan tehokkuuden turvaamiseksi.

9. Todistelu ja asiakirjapyynnot

Valittaja vetoaa asiassa ainakin seuraaviin asiakirjoihin: kaavaselostus, kaavakartta ja kaavamääräykset, osallistumis- ja arviointisuunnitelma, kaavaluonnokset ja kaavaehdotus, palauteraportti, viranomaislausunnot, kaavoittajan vastineet, mereentäyttöalueen vaikutusten arviointi, sedimenttitutkimukset, geotekniset selvitykset, virtausmallinnus, linnuston kevät- ja syyslevähtäjälaskennat, vedenalaisen riuttaluonnon selvitys, luontoselvitykset, METSO- ja tervaleppäselvitykset, melu- ja värinäselvitykset, liikenneselvitykset, suuronnettomuus- ja dominovaikutusten arvioinnit, kulttuuriympäristö- ja arkeologiaselvitykset, sähkönsiirtoa ja 400 kV voimajohtoja koskevat selvitykset, maakaapelointia ja muita sähkönsiirtovaihtoehtoja koskevat tarkastelut, huoltovarmuutta ja kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä koskevat arviot, Tahkoluoto Offshore Oy:n YVA-aineisto, Lupa- ja valvontaviraston perusteltu päätelmä LVV-U/37907/2026 sekä muut kaavan hyväksymisen perusteena olleet asiakirjat.

Valittaja pyytää hallinto-oikeutta hankkimaan Porin kaupungilta kaikki kaavan hyväksymispäätöksen perusteena olleet asiakirjat sekä erityisesti selvitykset, jotka ovat valmistuneet vuoden 2025 kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen tai joita ei ole ollut osallisten käytettävissä ennen kaavaehdotuksen käsittelyä. Valittaja pyytää lisäksi hankkimaan sähkönsiirtoa, 400 kV voimajohtoja, merialueen rakenteita, vaihtoehtoisia sähkönsiirtoratkaisuja, huoltoreittejä, huoltovarmuutta ja vesistövaikutuksia koskevat asiakirjat. Valittaja varaa oikeuden täydentää valitusta sen jälkeen, kun kaikki asiakirjat ja kaupungin lausunto ovat käytettävissä.

10. Lopuksi

Edellä esitetyillä perusteilla Porin kaupunginvaltuuston päätös hyväksyä YK0016 Tahkoluoto–Paakarit osayleiskaava on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja on sisällöltään alueidenkäyttölain vastainen. Päätös tulee kumota ensisijaisesti kokonaisuudessaan ja toissijaisesti vähintään mereentäyttöaluetta, satama- ja teollisuusalueiden laajentumista, riskialueita, 400 kV sähkönsiirtoyhteyksiä sekä luonnon-, linnuston-, kulttuuriympäristön-, virkistys- ja loma-asumisen kannalta olennaisia aluevarauksia koskevilta osin.

Oikaisuvaatimuksen tekijä omistaa osuuden kiinteistöstä [REDACTED]. Osayleiskaava voi olennaisesti vaikuttaa kyseisen kiinteistön rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen muun muassa siihen liittyvien voimajohtojen rakentamisen takia. Osayleiskaava välittömästi vaikuttaa oikaisuvaatimuksen oikeuteen tai etuun.

Päiväys ja allekirjoitus:

[REDACTED]

[REDACTED]